

Puolustusvaliokunnan mietintö 2/1996 vp

Hallituksen esitys laiksi omaisuuden lunastuksesta puolustustarkoituksiin

Eduskunta on 19 päivänä marraskuuta 1996 lähettänyt puolustusvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 224/1996 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina kiinteistöjohtaja Pentti Miettinen puolustusministeriöstä, maanmittausneuvos Raimo Vajavaara maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Marjut Jokela oikeusministeriöstä, maanmittausneuvos Pauli Karvinen Maanmittauslaitoksesta, johtaja Markku Tornberg Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä sekä professori Pekka Vihervuori. Lisäksi valiokunta on pyytänyt ja saanut ympäristöministeriöltä kirjallisen lausunnon.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki omaisuuden lunastuksesta puolustustarkoituksiin. Laki korvaisi nykyisen pakkolunastuksesta puolustustarkoituksiin annetun lain vuodelta 1944.

Niin sanotun maapaketin yhteydessä 1970-luvulla säädettiin laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/77), jäljempänä yleinen lunastuslaki, joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1978. Tässä yhteydessä eduskunta päätti pakkolunastuksesta puolustustarkoituksiin annetun erityislain pitämisestä edelleen voimassa.

Hallitus ehdottaa, että pakkolunastuksesta puolustustarkoituksiin säädettäisiin edelleen erillisellä lailla, koska puolustustarkoitus on lunastusperusteena poikkeava. Puolustustarkoituksiin tapahtuvassa lunastustoiminnassa on hallituksen esityksen mukaan myös sellaisia erityispiirteitä, jotka tulisi säilyttää. Voimassa oleva erityislaki on siinä määrin vanhentunut, että hallitus ehdottaa sen kumoamista ja korvaamista kokonaan uudella lailla. Ehdotettuun lakiin sisältyisivät vain ne säännökset, jotka ovat tarpeen

puolustustarkoituksiin tapahtuvan lunastuksen erityisluonteen vuoksi. Muilta osin omaisuuden lunastuksessa puolustustarkoituksiin noudatettaisiin yleistä lunastuslakia.

Tavanomaisia puolustustarkoituksiin lunastettuja kohteita ovat varuskuntien kasarmi-alueet, harjoitusalueet ja ampuma-alueet, lentokenttäalueet, varikko- ja varastoalueet ja niiden suoja-alueet sekä viesti- ja tutka-asema-alueet samoin kuin aluehankintoihin liittyvät tiet sekä yhdyskuntatekniikan edellyttämät alueet.

Lunastusta joudutaan käyttämään tilanteissa, jossa tietyn, välttämättä tarvittavan alueen osalta ei sopimusta synny. Uudessa laissa säilytettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti lunastetusta omaisuudesta suoritettavan kohteen korvauksen määräämisperusteena nykyinen kalleimman käyvän hinnan mukainen hintataso eli korkein käypä hinta.

Laki voidaan hallituksen esityksen mukaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, koska lunastus puolustustarkoituksiin tapahtuu yleistä tarvetta varten ja lain 4 §:n mukaan lunastuksesta maksettaisiin täysi korvaus. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan niin pian kuin se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on käsitellyt erityisesti lakiehdotuksen 4 §:n 1 momenttiin sisältyvää periaatetta *korkeimman käyvän hinnan* mukaisen täyden korvauksen määräämisestä. Yleisen lunastuslain mukaan lunastettavan omaisuuden omistajalla on oikeus saada täysi korvaus, joka pääsääntöisesti määrätään omaisuuden *käyvän hinnan* mukaisesti.

Hallituksen esityksessä on todettu, että käyvän hinnan mukaisella korvauksella ja korkeimmalla käyvällä hinnalla tarkoitetaan käytännössä likipitään samaa hintatasoa. Korkein käypä

hinta korostaa kuitenkin sitä, että lunastuskorvauksen tulee taata luovuttajan varallisuusaseman säilyminen ennallaan kaikissa lunastuspauksissa. Saadun selvityksen mukaan korkein käypä hinta vastaa käypien hintojen sitä hintatasoa, jonka harkitseva myyjä todennäköisesti saisi kiinteistöstään vapaaehtoisessa kaupassa normaalissa markkinatilanteessa.

Esityksessä on myös todettu, että voimassa olevan pakkolunastuksesta puolustustarkoitukseen annetun lain määrittelemällä kalleimman käyvän hinnan mukaisella korvausperusteella on ollut merkittävä vaikutus puolustushallinnon maapolitiikan onnistumisissa. Tämän vuoksi

myös uudessa laissa tulisi lunastetusta omaisuudesta suoritettavan kohteenkorvauksen määräämisperusteena säilyttää nykyinen kalleimman käyvän hinnan mukainen hintataso eli korkein käypä hinta. Valiokunta yhtyy tähän näkemykseen.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kalevi Lamminen /kok, varapuheenjohtaja Jaakko Laakso /vas, jäsenet Reijo Kallio /sd, Antero Kekkonen /sd, Ossi Korteniemi /kesk, Maija-Liisa Lind-

qvist /kesk, Raimo Mähönen /sd (osittain), Risto Penttilä /nuors, Tuija Pohjola /sd, Outi Siimes /kok, Raimo Tiilikainen /r ja Jorma Vokkolainen /vas (osittain) sekä varajäsenet Seppo Kanerva /kok ja Reino Laine /vas.